
Шевченко Олена Миколаївна 

канд. пед. наук, доцент кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
Полтавський державний медичний університет, Україна

Лещенко Тетяна Олександрівна 

канд. філол. наук, доцент кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
Полтавський державний медичний університет, Україна

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ВМІНЬ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

У ХХІ столітті відбувається глобалізація світу та стрімкий розвиток інноваційно-комунікаційних технологій. У зв'язку з цим гостро постає проблема впровадження нових технологій у навчання та активного творчого сприйняття знань, тому стає необхідністю зробити навчальний процес більш захоплюючим і цікавим, розкрити значення одержуваних знань і їх практичне застосування у житті. Вирішення цих завдань вимагає застосування нових педагогічних підходів і методів. Відбувається постійний пошук технологій, які водночас розкривали б потенціал здобувачів освіти, їх творчі, інтелектуальні здібності, а також спонукали б до самостійності й автономії у навчанні.

У зв'язку з можливістю міжкультурного спілкування до володіння мовами висуваються високі вимоги. Одним із засобів розвитку комунікативної компетенції є монологічне мовлення, тобто вміння самостійно і логічно будувати висловлювання українською мовою як іноземною, що дозволяє іноземному здобувачу освіти впевнено вступити в контакт з носієм мови та є показником високого рівня знання української мови як іноземної. Об'єктом вивчення є монологічне мовлення, яке має психологічні і лінгвістичні характеристики, такі як смислова закінченість, послідовність, логічність, безперервність. Крім цього, виділяють цілеспрямованість, організованість та виразність. Метою навчання монологічної мови іноземних здобувачів освіти є розвиток монологічних умінь, таких як уміння будувати зв'язні висловлювання, висловлювати й аргументувати свою думку, логічно і розгорнуто будувати висловлювання і використовувати емоційно-експресивні засоби для вираження своєї думки [1, с. 100].

При навчанні монологічній мові у методиці виділяються два шляхи: індуктивний та дедуктивний, робота над якими передбачає певні етапи. При дедуктивному шляху іноземний здобувач освіти працює з текстом-зразком, проходячи кілька етапів, намагається зрозуміти текст за допомогою різних вправ і використовує текст як опору для свого власного висловлювання, трансформує його до свого власного висловлювання. Індуктивний шлях має на увазі розгортання та доповнення початкового монологічного висловлювання до завершеного монологу [2, с. 282-283].

Одним з ефективних способів навчання монологічному висловлюванню іноземних здобувачів освіти є метод проєктів. Даний метод навчання набуває все більшої популярності і входить до базисного плану багатьох навчально-методичних комплексів. Метод проєктів – сукупність прийомів оволодіння певною галуззю знань чи діяльності задля досягнення мети чи вирішення проблеми. Метод проєктів покликаний навчити здобувачів освіти самостійно мислити, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та вирішувати проблеми, залучаючи знання з різних галузей [7, с. 3-4]. Метод проєктів має

низку переваг. Насамперед, цей метод має комунікативну спрямованість, що є метою навчання українській мові як іноземній загалом. Крім того, цей метод підвищує у здобувачів освіти мотивацію вивчення української мови як іноземної, здобувач освіти розкриває свій творчий потенціал, активний в освітньому процесі та має можливість застосувати свої знання, що відповідає вимогам особистісно-орієнтованого навчання.

Метод проєктів дозволяє також формувати у здобувачів освіти дослідницькі вміння, розвиває пізнавальні навички, критичне, творче мислення та креативність. Цей метод корисний як здобувачам освіти, так і викладачам, оскільки останній має можливість оцінити здобувача освіти у процесі діяльності. Проєктна діяльність також сприяє близькій співпраці викладача із здобувачами освіти та робить процес навчання цікавим та ефективним. Крім цього, у проєктній діяльності здобувач освіти інтегрує знання з різних галузей та предметів, що сприяє розвитку здобувача та розширює його кругозір.

У курсі української мови як іноземної метод проєктів може використовуватися в рамках програмного матеріалу практично з будь-якої теми, так як відбір тематики проводиться з обліком практичної значущості для здобувача освіти. Головне – це сформулювати проблему, над якою здобувачі освіти будуть працювати в процесі роботи над темою програми [4, с. 195].

Відтак, іноземні здобувачі освіти виконують творчі, практико-орієнтовані, дослідницькі, інформаційні проєкти як особистісні, так і групові з відкритою явною координацією всередині групи; міні-проєкти, короткотривалі. Під час роботи над проєктом перевага віддається індивідуальній діяльності, колективній та іноді роботі в малих групах. Процес навчання українській мові як іноземній планується таким чином, що вивчення теми закінчується виконанням проєкту. Для того, щоб продемонструвати рівень засвоєння теми іноземними здобувачами I курсу, здобувачі виконували роботу над індивідуальними проєктами, які потім об'єднували в колективні експозиції: «Моя родина» (іноземні здобувачі освіти оформлювали родинне дерево та розповідали про членів родини простими фразами: *У мене є тато. Його звали ...*). Після завершення теми «Тварини» доцільним буде створення зоопарку з дикими тваринами та ферми з мешканцями – домашніми тваринами. Тему «Їжа» можна завершити роботою в малих групах та створити меню свого кафе або ресторану в малюнках та представити його. Можна виконати проєкт «Мастер шеф». Основна ідея полягає в тому, що українські кухарі хочуть дізнатися рецепти національних страв іноземних здобувачів освіти. Вони звертаються до здобувачів з проханням запропонувати декілька рецептів українською мовою. При перекладі рецептів національних страв іноземні здобувачі освіти повинні використати раніше вивчені лексичні одиниці з теми «Їжа»: назви фруктів та овочів, назви страв, дієслова разом з прийменниками, що необхідні для опису способів приготування страв. Проводиться пошукова робота: робота зі словником, в Інтернеті, а також з батьками для написання старовинних родинних рецептів. В кінці проєкту проводиться захід «Майстер-шеф», на якому команди здобувачів освіти готують страви. Необхідно використовувати назви посуду та сервірувати стіл, коментуючи все українською мовою. Тема «Університет» вимагає знання назв канцелярського приладдя, назв навчальних предметів, кімнат та лабораторій, тому доцільно оформити проєкт «Мій улюблений університет». Проєкт «Свята в моїй рідній країні та Україні». Викладач і здобувачі освіти збирають інформацію, розглядають ілюстрації, порівнюють національні традиції інших країн та українські традиції. Результатом проєкту є створення буклетів та презентацій [8, с. 179].

Отже, проєктна робота на заняттях з української мови як іноземної – це вид спільної діяльності викладача та іноземних здобувачів освіти, завдяки чому розвиваються творчі здібності, навички дослідження, вміння виразити себе, робота в командах, тобто ті компетентності, які необхідні людині у сучасному світі. Застосування цього методу дозволяє змістити акцент з різного типу нецікавих здобувачу освіти вправ на активну

розумову діяльність, що вимагає володіння певними іншомовними та мовленнєвими засобами та їхнього творчого застосування.

Метод проекту дозволяє вирішити також низку дидактичних задач і, відповідно, перетворити заняття української мови як іноземної в дискусійний, дослідницький клуб, у якому вирішуються дійсно цікаві, практично значимі і доступні іноземним здобувачам освіти проблеми з урахуванням особливостей культури країни і на основі міжкультурної взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Андрусь О. І. Модульно-проектний комплекс: освітнє завдання та методологічна основа. Вища освіта України. 2004. № 1. С. 97–101.
2. Владимірова В. І. Рольові ігри на заняттях з української мови як іноземної. Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 25 травня 2022 р.). Полтава : ПДАУ, 2022. С. 281–285.
3. Інтерактивні прийоми у вивченні німецької мови / Упоряд. Л. Горбач. Шкільний світ. 2011. С.12–15.
4. Лещенко Т. О. Активізація пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти під час вивчення української мови як іноземної. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2022. Вип. 80, т. 2. С. 194–198.
5. Метод проектів в американській педагогіці [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://teacher.at.ua/publ/innovacijni_tekhnologiji_navchannja/metod_proektiv_v_konteksti_suchasnoj_osviti/63-1-0-7752.
6. Солоха Н. В. Використання ігрових моментів на уроках німецької мови. Німецька мова в школі. 2012. № 5. С. 24–26.
7. Шевченко О. М. Застосування проектів у загальнокультурному розвитку майбутніх музикантів-педагогів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/5879>
8. Шевченко О. М. Педагогічні умови підготовки іноземних студентів-медиків у процесі вивчення української мови. Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. Інститут пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. 2019. № 20 С. 178–187.